

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Účetní a daňové aspekty mank a škod u podnikatelských subjektů

Accounting and Tax Aspects of Shortages and Losses in Entrepreneurial Subjects

Student:

Vendula Vránová

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jana Hakalová, Ph.D

Ostrava 2010

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně mimo příloh
č. 1 a č. 2, které mi byly dány k dispozici.

V Ostravě 7. 5. 2010

podpis

Obsah:

1 Úvod	1
2 Charakteristika mank a škod	2
2.1 Manko.....	2
2.1.1 Manka nezaviněná	2
2.1.2 Manka zaviněná.....	2
2.1.3 Inventarizace	4
2.1.3.1 Inventura.....	6
2.1.3.2 Inventarizační rozdíly.....	7
2.2 Přirozené úbytky zásob	8
2.2.1 Stanovení normy přirozených úbytků a ztrátého	9
2.3 Škoda a náhrada škody	11
2.3.1 Odpovědnost zaměstnance za škodu	13
2.3.1.1 Obecná odpovědnost	13
2.3.1.2 Odpovědnost za schodek	13
2.3.1.3 Odpovědnost za ztrátu svěřených předmětů.....	14
2.3.1.4 Odpovědnost za nesplnění povinnosti k odvrácení škody	14
2.3.1.5 Uplatňování náhrady škody.....	14
2.3.2 Odpovědnost zaměstnavatele za škodu	15
2.3.2.1 Obecná odpovědnost	16
2.3.2.2 Odpovědnost za škodu na odložených věcech	16
2.3.2.3 Odpovědnost za pracovní úrazy a nemoci z povolání.....	17
2.3.2.4 Odpovědnost při odvrácení škody	18
2.3.3 Škody způsobené účetní jednotce třetí osobou	18
2.4 Škoda a pojištění	19
2.4.1 Smluvní pojištění.....	19
2.4.2 Zákonné pojištění	20
2.4.2.1 Zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání.....	20
3 Účetní aspekty mank a škod.....	22
3.1 Účtování o manku	22
3.2 Účtování o škodách	27
3.2.1 Škody v účetnictví	28
4 Daňové aspekty mank a škod	32
4.1 Škoda – daňová nebo nedaňová	32
4.1.1 Nedaňové škody	32
4.1.2 Daňové škody	32
4.1.2.1 Škody vzniklé v důsledku živelné pohromy	34
4.1.2.1.1 Příklady týkající se škod vzniklých v důsledku živelné pohromy	35
4.1.2.2 Škody způsobené neznámým pachatelem	36
4.1.2.2.1 Příklady týkající škod způsobených neznámým pachatelem	37
4.2 DPH u mank a škod.....	39
4.2.1 Příklady týkající se DPH u mank a škod.....	40
5 Závěr.....	42
Seznam použité literatury	
Seznam zkratk	
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Seznam příloh	

1 Úvod

Podnikatelské subjekty jsou v dnešní době neustále vystavovány různým rizikům. Mohou to být rizika ztráty např. v důsledku nesolventnosti odběratelů, provozní spojená s podnikatelskou činností. Rizikem je také manko a škoda, neboť představují nečekanou majetkovou újmu. Škoda může vzniknout na majetku, na zdraví, na jméně či životním prostředí. Manko vzniká jak na provozním, tak na finančním majetku. Manka a škody nelze u podnikatelské činnosti zcela vyloučit, ale lze snížit jejich dopad na podnikatelské subjekty. Jedním z nástrojů ke snížení tohoto dopadu je určení odpovědnosti konkrétních osob za vznik manka nebo škody a požadování náhrady po těchto osobách. Dalším prostředkem, který rok od roku u podnikatelů narůstá, je uzavření pojištění.

Cílem mé bakalářské práce je charakteristika manka a škod u podnikatelských subjektů. Tato manka a škody řeším jak z pohledu účetního tak i daňového.

Rozdíl mezi těmito pojmy lze spatřovat v jejich příčinách vzniku. Manko se zjišťuje v rámci inventarizace a jeho příčinu vzniku nelze snadno určit. Výjimku tvoří manko do normy u zásob, kdy jsou důsledky jeho vzniku předpokládány. Jedná se o tzv. přirozené úbytky zásob. Škoda je naopak vyvolána určitou situací (živelná pohroma, krádež atd.).

V rámci inventarizace dochází k porovnání účetního a skutečného stavu majetku a závazků. Případné vzniklé rozdíly mohou být manka nebo přebytky. Jiným termínem jsou přirozené úbytky zásob. U těchto úbytků je důležité správně stanovit jejich normu a uvést ji do interních předpisů včetně dalších požadavků na jejich uplatnění.

Definice škody je v účetních a daňových předpisech podobná, přesto mohou vzniknout jisté odlišnosti. U daňové škody musí dojít k vyřazení poškozeného majetku, což v účetní definici není přímo stanoveno. Účetní definice uvádí majetek pouze jako dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek a zásoby, zatímco daňová definice uvádí majetek ve vlastnictví poplatníka, tedy v širším pojetí. Účtování manka a škod, stejně jako jejich posouzení z pohledu daně z příjmů a daně z přidané hodnoty, je zachyceno na konkrétních příkladech.

Při zpracování bakalářské práce jsem použila metodu popisu, analýzy, syntézy a metodu srovnávání.

2 Charakteristika manka a škod

2.1 Manko

Manko představuje inventarizační rozdíl, kdy skutečný stav majetku je nižší než stav vykázaný v účetnictví. Vzniká v rámci podnikatelské činnosti uvnitř účetní jednotky.

Zjištěné manko u chybějícího majetku se oceňuje jeho účetní hodnotou (např. zásoby skladovou cenou). U finančního majetku konkrétně u pokladní hotovosti a cenin se používá místo manka pojem schodek.

„Mankem nejsou technologické a technické ztráty vzniklé například rozprachem, vyschnutím v rámci norem technologických úbytků ve výrobním, zásobovacím a odbytovém procesu.“¹ Jde o tzv. přirozené úbytky zásob v rámci norem.

Z právního pohledu představuje manko škodní událost, u které musí organizace posoudit odpovědnost za škodu podle příslušných ustanovení zákoníku práce. Rozlišujeme:

- a) manka zaviněná,
- b) manka nezaviněná.

2.1.1 Manka nezaviněná

Zaměstnanec, který má hmotnou odpovědnost se může zprostit odpovědnosti, pokud prokáže, že schodek vznikl zcela nebo zčásti bez jeho zavinění. Důvodem zproštění může být situace, kdy zaměstnavatel neposkytl zaměstnanci dostatečné podmínky pro plnění dohody o hmotné odpovědnosti a tím mu neumožnil řádně nakládat se svěřenými hodnotami. Další možností je, že zaměstnanec prokáže vznik schodku úmyslným jednáním třetí osoby.

2.1.2 Manka zaviněná

Uzavřel-li zaměstnanec dohodu o odpovědnosti (dříve dohoda o hmotné odpovědnosti) za svěřené hotovosti, ceniny, zboží, zásoby materiálu a jiné hodnoty, s nimiž nakládá, odpovídá za vzniklý schodek. Předpokládá se zavinění zaměstnance, jehož se může

¹ KOLEKTIV AUTORŮ. Abeceda účetnictví pro podnikatele 2009. 7.vyd. ANAG 2010. 159 s. ISBN 978-80-7263-522-1.

zcela nebo částečně zprostit. V případě neprokázání je zaměstnanec povinen uhradit případný schodek v plné výši.

Dohoda o odpovědnosti se uzavírá za účelem zajištění ochrany proti škodám, které mohou vznikat neodpovídající péčí a kontrolou. Lze ji uzavřít podle zákona se zaměstnancem, který dovršil 18 let. Musí být písemná a obsahovat hodnoty, které jsou mu svěřeny. Dohoda se netýká veškerých hodnot, ale jen těch, které je možno vyúčtovat. Při uzavírání dohody se vyžaduje pracovníprávní vztah mezi oběma účastníky (zaměstnavatelem a zaměstnancem). Dohoda může být sjednána nejen pracovní smlouvou, ale i dohodou o provedení práce nebo dohodou o pracovní činnosti. Hlavním předpokladem vzniku odpovědnosti z titulu dohody o odpovědnosti je vznik manka neboli schodku. Tedy skutečnost, kdy hodnoty, za které je zaměstnanec hmotně odpovědný, chybějí. Nejedná se o znehodnocení nebo přirozené úbytky. Ty lze chápat jako nezaviněný vznik škody.

V případě tzn. společné (kolektivní) odpovědnosti je možné v dohodách současně sjednat se zaměstnanci, že budou-li pracovat na pracovišti s více zaměstnanci, kteří také uzavřeli dohodu o odpovědnosti, odpovídají s nimi za schodek společně. „Při společné odpovědnosti za schodek se jednotlivým zaměstnancům určí podíl náhrady podle poměru jejich dosažených hrubých výdělků, přičemž výdělek jejich vedoucího a jeho zástupce se započítává ve dvojnásobné výši“² (u zaměstnance, který byl na pracoviště dán v průběhu období, se bere v úvahu jeho hrubý dosažený výdělek ode dne, kdy byl dán na pracoviště, do dne zjištění schodku). „Podíl náhrady, ale nesmí u jednotlivých zaměstnanců, s výjimkou vedoucího a jeho zástupce, přesáhnout částku rovnající se jednomu průměrnému měsíčnímu výdělků před vznikem škody. Neuhradí-li se takto určenými podíly celá škoda, jsou povinni uhradit zbytek vedoucí a jeho zástupce podle poměru svých dosažených hrubých výdělků.“³ „Při určování podílu náhrady jednotlivých zaměstnanců, kteří odpovídají za schodek společně, se vychází z jejich hrubých výdělků zúčtovaných za dobu od předchozí inventury do dne zjištění schodku. Přitom se započítává výdělek za celý kalendářní měsíc, v němž byla tato inventura provedena, a nepřihlíží se k výdělků za kalendářní měsíc, v němž byl zjištěn schodek.“⁴

U dohody o odpovědnosti (i kolektivní) se provádí inventarizace:

- při vzniku a zániku dohody,
- při výkonu jiné práce,

² § 260 odst. 1 ZP

³ § 260 odst. 2 ZP

⁴ § 260 odst. 4 ZP

- při přeložení na jinou práci,
- při skončení pracovního poměru,
- při změně vedoucího nebo jeho zástupce (u kolektivní odpovědnosti).

Dohoda o odpovědnosti zaniká skončením pracovního poměru nebo odstoupením (např. z důvodu vykonávání jiné práce).

Nemá-li zaměstnavatel se zaměstnancem uzavřenou danou dohodu a při inventarizaci se zjistí manko, za které zaměstnanec nechce odpovídat, nastupuje soud. Zaměstnavatel musí prokázat zaměstnancovo zavinění a manko. Měl by zvážit, zda dané manko vzniklo jen zaměstnancovou vinou či má na něm též svůj podíl.

2.1.3 Inventarizace

Inventarizací se porovnává skutečný stav majetku a závazků se stavem vykázaným v účetnictví. Účetní jednotky ji uskutečňují k okamžiku sestavení účetní závěrky. Její provedení je důležité při zajišťování průkaznosti účetnictví. Informuje i o dalších skutečnostech jako např. o malém či vůbec nevyužitém zařízení, o potřebě opravy nebo údržby. Inventarizace představuje rozsáhlou, organizačně náročnou, ne levnou činnost, která musí být naplánována tak, aby nenarušila řádný chod podniku.

Předmět inventarizace si určí účetní jednotka sama a vymezí jej v interní směrnici. Zákon o účetnictví neukládá účetním jednotkám povinnost vypracování interní směrnice pro inventarizaci. Vytvoření směrnice je v jejím zájmu, neboť jsou v ní stanovena pravidla pro inventarizaci.

Náplní vnitřní směrnice by mělo být zejména:

- vymezení předmětu inventarizace,
- stanovení inventarizačních komisí,
- práva a povinnosti inventarizačních komisí,
- termíny inventarizací majetku a závazků,
- způsob provádění inventarizace a zaznamenávání zjištěných stavů v inventurních soupisech,
- případy provádění mimořádné inventury,
- způsob úschovy inventarizačních písemností.

Při výběru pracovníků provádějících inventarizaci musí být účetní jednotka velmi opatrná, neboť řádné provedení inventarizace je podkladem pro věrné zobrazení účetnictví. Např. je nevhodné, aby inventuru pokladny prováděl pokladník, který má zároveň odpovědnost za schodek. Inventarizace není mezi pracovníky velmi oblíbená. Představuje činnost fyzicky náročnou a odpovědnou. Pracovníci, kteří provádějí inventarizaci, označujeme jako inventarizační komise. Jejich práce je upravována interní směrnicí. Počet inventarizačních komisí se určuje zejména objemem majetku daného podniku. Tito pracovníci by měli být proškoleni hlavně o směrnici k provádění inventarizace.

Druhy inventarizací

Z časového hlediska se inventarizace rozděluje na:

- 1) **řádnou** (periodická nebo průběžná):
 - a) **periodická** – je uskutečňována ke dni sestavení účetní závěrky. Provádí se jak fyzickou tak dokladovou inventurou. Týká se hmotného i nehmotného majetku, ale u hmotného majetku, který se nachází na různých místech účetní jednotky a slouží pro různé účely, se musí dopředu stanovit druhy majetku podrobené periodické inventarizaci.
 - b) **průběžná** – provádí se v průběhu účetního období a to jen u zásob, které účetní jednotky účtují podle druhů nebo podle míst jejich uložení nebo hmotně odpovědných osob, u DHM, který nemá svou funkci stálé místo a je v soustavném pohybu. Termín průběžné inventarizace si zvolí účetní jednotka sama. Každý druh zásob a uvedeného majetku musí být alespoň za jedno účetní období inventarizován.
- 2) **mimořádnou** – účetní jednotka ji provádí v případě, kdy potřebuje zjistit skutečný stav majetku dříve než u řádné inventarizace. V interních předpisech by měli být uvedeny případy, jež se této inventarizace týkají. Např. při:
 - změně odpovědných osob,
 - mimořádných okolnostech (vloupání, živelná pohroma),
 - sloučení, rozdělení, zánik podniku,
 - vzniku účetní jednotky.

Podle rozsahu rozlišujeme inventarizaci:

- **úplnou** – předmětem inventarizace je veškerý majetek,
- **dílčí** – inventarizují se jen určité druhy majetku a závazků.

Inventarizace zahrnuje tyto části:

- inventuru (fyzickou, dokladovou),
- vyhotovení inventurních soupisů obsahující skutečné stavy,
- porovnání skutečného stavu majetku a závazků se stavem účetním a zjištění inventarizačních rozdílů,
- příčiny inventarizačních rozdílů a jejich vypořádání,
- způsoby ocenění majetku a závazků v účetnictví.

Inventarizace se ověřuje auditorem. Auditor má právo účastnit se inventarizace majetku a závazků účetní jednotky. Ty se snaží řádně splnit inventarizaci, přesto jsou v některých případech auditorem nalezeny nedostatky. Zjišťují se zejména u účetních jednotek, které nemají vnitřní předpis pro provádění inventarizace nebo tento předpis není v souladu se zákonem o účetnictví. Příkladem nedostatku může být např. neprovedení fyzické inventury, nedůsledné vymezení majetku, neúplnost inventarizačních písemností, chybné (úmyslné) účtování. Mnohé nedostatky mohou vést ke zkrácení daní, za což hrozí účetní jednotce nemalá pokuta. Po ověření účetní závěrky a výroční zprávy vyhotoví auditor písemnou zprávu o ověření účetní závěrky, která obsahuje i tyto nedostatky.

2.1.3.1 Inventura

Úvodní částí inventarizace je inventura. Je její významnou částí, neboť provedení inventury výrazně ovlivňuje výsledky inventarizace i hodnocení pracovníků odpovědných za svěřený majetek. Inventurou se zjišťuje skutečný stav majetku a závazků k určitému dni. Inventura se provádí fyzicky nebo dokladově.

Fyzická inventura se používá u hmotného majetku (materiál na skladě, stroje, pokladní hotovost, inventář, zboží na skladě, zařízení), případně i u majetku nehmotné povahy. U fyzické inventury se skutečné stavy zjišťují převážením, přeměřením, přepočtením, ohledáním. V případě, kdy nelze skutečný stav hmotného majetku zjistit obvyklým způsobem nebo hospodárně, se použije technický výpočet. Tento výpočet se používá především u volně

uloženého materiálu (např. uhlí, písek). Fyzickou inventuru lze začít v průběhu posledních čtyř měsíců účetního období příp. i v prvním měsíci následujícího účetního období. Zároveň musí účetní jednotka prokázat ke dni účetní závěrky stav hmotného majetku údaji fyzické inventury opravenými o přírůstky a úbytky daného majetku za dobu od ukončení fyzické inventury do konce účetního období příp. za dobu od začátku následujícího účetního období do dne ukončení fyzické inventury v prvním měsíci tohoto účetního období.

Dokladová inventura se používá v případech, kde není možná fyzická inventura (např. pohledávky, závazky, příjmy a výdaje příštích období, apod.). Skutečné stavy pohledávek a závazků se ověřují pomocí písemných potvrzení od odběratelů a dodavatelů (tzv. ověřovací dopisy – konfirmace). Dokladová inventura se použije i u hmotného majetku, kde nelze skutečný stav zjistit fyzicky vzhledem k místu, kde se v době provedení inventury nachází (např. dopravní prostředky, stroje v opravě, peníze na bankovních účtech). Skutečné stavy se ověřují různými písemnostmi.

Zákon o účetnictví v § 30 odst. 1 stanovuje, že zjištěné skutečné stavy jsou účetní jednotky povinny zaznamenat v inventurních soupisech. Musí být průkazné a věrohodné. Soupisy jsou podepsány osobami odpovědnými za provedení inventarizace. Inventurní soupis má zákonem stanovený obsah, ale účetní jednotka ho může rozšířit o další údaje.

2.1.3.2 Inventarizační rozdíly

Porovnáním skutečného stavu se stavem účetním se zjistí **inventarizační rozdíly**. „Inventarizační rozdíly vyúčtují účetní jednotky do účetního období, za které se inventarizací ověřuje stav majetku a závazků.“⁵

Za inventarizační rozdíly lze považovat případy kdy:

- skutečný stav je nižší než účetní stav – rozdíl je **manko**. Za manka se nepovažují přirozené úbytky v rámci norem. U pokladní hotovosti a cenin se používá místo manka pojem schodek.
- skutečný stav je vyšší než účetní – **přebytek**.

U obou případů nelze rozdílný stav prokázat stanoveným způsobem podle ZoÚ.

⁵ § 30 odst. 6 ZoÚ

Manka a přebytky lze vzájemně vyrovnávat, pokud vznikly neúmyslnou záměnou u obdobného druhu majetku (zásob) ve stejném inventarizačním období. Po jejich vyrovnání vznikne výsledné manko nebo přebytek.

Dále je nutno zjistit u inventarizačních rozdílů příčiny jejich vzniku (přirozený úbytek, chybné účtování, neúmyslná záměna při prodeji) a odpovědné osoby (pokladník, skladník, neznámý pachatel).

Při posuzování rozdílů se vychází zejména z těchto právních předpisů:

- a) obchodního zákoníku (náhrada škody),
- b) občanského zákoníku (odpovědnost za škodu),
- c) zákoníku práce (odpovědnost za škodu zaměstnance a zaměstnavatele).

2.2 Přirozené úbytky zásob

„V účetních jednotkách dochází při skladování zásob nebo ve výrobním a odbytovém procesu k nepozorovatelnému či samovolnému a nezjištěnému úbytku některého druhu zásob (materiálu a zboží, nedokončených výrobků a výrobků).“⁶ Jedná se o přirozené úbytky zásob.

Účetní jednotka by měla stanovit normy pro tyto úbytky interním předpisem a také stanovit kritéria pro jejich uplatňování, následnou kontrolu a určit položky zásob, jež se týkají přirozených úbytků nebo ztrát.

Normy mohou být stanoveny např. na základě dlouholetého zjišťování (účetní jednotka zohledňuje způsob skladování zásob, distribuci, atd.), odborného posudku znalce v daném oboru nebo konzultace s jiným poradcem. Neměly by být stanoveny odhadem nebo vzaty od jiných účetních jednotek. Tyto normy mohou být odsouhlaseny správcem daně.

Následně může účetní jednotka snížit zjištěný inventarizační rozdíl o jejich vypočtenou výši. Výše těchto úbytků, které vznikly nezaviněně, se zjistí až při inventarizaci zásob. Po tomto úkonu lze výsledný rozdíl posuzovat jako manko na zásobách. „Očištěné manko“ je možno považovat za výdaj, který nelze z daňového hlediska uznat jako výdaj k dosažení, zajištění a udržení příjmu.

Normy by se měly pro každé účetní období aktualizovat s přihlédnutím k modernizaci výrobního zařízení, zařízení prodejen, atd.

⁶ SCHIFFER, V. Audit přirozených úbytků zásob. *AUDITOR*, 2008, roč. XV, č. 7, s. 19. ISSN 1210-9096.

V interních předpisech účetní jednotky je vhodné vymežit:

- vybrané druhy zásob, popř. i položkově rozvedené, na něž se vyhlášené normy vztahují,
- výši normy přirozených úbytků (u zásob, které jsou sledovány v naturálních jednotkách se norma stanoví v procentech, u zásob vedených v penězích se výše normy stanoví v korunách),
- účel stanovených norem (ke krytí přirozených a nezaviněných úbytků např. vyschnutí, rozlití, tvrdnutí),
- podmínky, za nichž je možno normy úbytků uplatnit (např. nelze uplatňovat v rámci normy úbytky, které nevznikly),
- základnu pro výpočet celkového úbytku do normy (např. tržby z prodeje zboží v daném období),
- způsob výpočtu úbytků do normy,
- případy na něž se normy ztrat nevztahují (např. dodavatelům vrácené zásoby).

„Dle § 25 odst. 2 ZDP jsou přirozeným úbytkem:

- technologické a technické úbytky a úbytky vyplývající z přirozených vlastností zásob vznikající např. rozprachem, sesycháním v rámci technologických úbytků ve výrobním, zásobovacím a odbytovém procesu (přirozené úbytky zásob materiálu, zboží, nedokončené výroby, polotovarů a hotových výrobků),
- ztratné v maloobchodním prodeji,
- nezaviněné úhyny zvířat, která nejsou pro účely zákona hmotným majetkem, a to do výše ekonomicky zdůvodněné normy přirozených úbytků a ztratného stanovené poplatníkem.“⁷

2.2.1 Stanovení normy přirozených úbytků a ztratného

Při stanovení normy z pohledu maloobchodu se vychází z evidence zásob. Abychom určili procento normy nezaviněných mank, musíme znát sortimentní skladbu obratu dané prodejny a normy nezaviněných mank pro jednotlivé sortimentní skupiny.

⁷ § 25 odst. 2 ZDP

Ze sortimentní skladby obratu prodejny vypočteme její podíl na celkovém obratu. Nejdříve musíme zjistit prodané množství jednotlivých zboží a to podle vzorce:

$$\begin{aligned} &\text{„počáteční stav zásob zboží A (v ks) + nákup zboží A (v ks) – konečný stav zásob zboží A} \\ &\quad \text{(v ks)} \\ &= \text{prodané množství zboží A (v ks).“}^8 \end{aligned}$$

Daný výsledek se vynásobí prodejní cenou daného zboží a tím vypočteme tržbu tohoto zboží. Známe tedy obrat z prodeje jednotlivých druhů zboží.

Prodané zboží se musí rozdělit do sortimentních skupin a sečíst obraty zboží v jednotlivých skupinách. Tím dostaneme obrat sortimentní skupiny. Jeho pomocí určíme podíl sortimentní skupiny na celkovém obratu, který pak dosazujeme do výsledného vzorce pro určení celkové normy, následujícím výpočtem:

$$\begin{aligned} &\text{„obrat sortimentní skupiny / celkový obrat prodejny = podíl sortimentní skupiny} \\ &\quad \text{na celkovém obratu.“}^9 \end{aligned}$$

Tento proces je časově náročný lze jej však usnadnit správným vedením analytické evidence nebo zavedením registračních pokladen, které podstatně ulehčí tuto práci.

Podnik si normu stanoví sám pro jednotlivé skupiny, ta není žádným předpisem nijak omezena. Stanoví ji na základě údajů o výši přirozených úbytků a ztrát daných sortimentních skupin za hodnocené období. Normu podnik musí upravovat a z toho důvodu je důležité vést pečlivou evidenci zásob. Díky ní se postupem doby norma zpřesní, neboť budou známy skutečné přirozené úbytky i jejich vývoj. Evidence musí uvádět i důvody vyřazení zboží a způsob jeho likvidace. Díky tomu se i snáze určí, zda se daná norma na zboží vztahuje či ne. Do výpočtu hodnoty normy se použije jen to zboží, jehož vyřazení odpovídá povaze přirozených úbytků a ztrát. Výše tohoto procenta se určí:

$$\begin{aligned} &\text{„objem vyřazeného zboží v sortimentní skupině / objem nakoupeného zboží v sortimentní} \\ &\quad \text{skupině} \times 100 = \text{procento úbytků v dané sortimentní skupině.“}^{10} \end{aligned}$$

⁸ <http://www.ahrcr.cz/ke-stazeni/publikace-a-metodiky/>

⁹ <http://www.ahrcr.cz/ke-stazeni/publikace-a-metodiky/>

¹⁰ <http://www.ahrcr.cz/ke-stazeni/publikace-a-metodiky/>

Po zjištění normy pro jednotlivé sortimentní skupiny a jejich podílu na obratu můžeme stanovit celkovou normu. Když u jednotlivých sortimentních skupin provedeme součin mezi jejich normou a podílu na obratu a poté dané výsledky sečteme, zjistíme celkovou normu.

Známe-li celkovou normu, můžeme vypočítat maximální částku nezaviněných mank, které budou daňově uznatelným výdajem, a to:

$$\text{„obrat prodejny} \times \text{vypočtená norma} / 100 = \\ \text{maximální částka daňově uznatelných přirozených úbytků zásob a ztratného.}$$

Normu je možné použít jen v případě, bylo-li při inventarizaci zjištěno na zásobách zboží manko.¹¹

V kapitole 3.1 Účtování o manku zachycuji stanovení celkové normy přirozených úbytků a ztrát na praktickém příkladu.

2.3 Škoda a náhrada škody

Všeobecnými předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu posouditelnou podle občanského zákoníku jsou:

- protiprávní úkon,
- škoda,
- příčinná souvislost,
- zavinění.

Protiprávní úkon je tvořen protiprávností a úkonem. Není definován žádným právním předpisem. Rozumí se ním porušení právní povinnosti uložené danému subjektu. U protiprávního úkonu se předpokládá zavinění, které je úmyslné nebo nedbalostní.

Definice pojmu **škoda** není v žádném právním předpise přímo dána. Škodou lze podle občanského zákoníku a zákoníku práce chápat majetkovou újmu, která vznikla na majetku poškozeného. Musí být vyjádřitelná v penězích. Rozlišujeme:

- škodu na věcech (věcná škoda),
- škodu na zdraví.

¹¹ <http://www.ahrcr.cz/ke-stazeni/publikace-a-metodiky/>

Věcnou škodu dále rozdělujeme podle rozsahu a předmětu náhrady:

- na skutečnou škodu (zmenšení majetku poškozeného v důsledku škodné události),
- vynaložené náklady k uvedení k předešlému stavu věci (např. doprava),
- ušlý zisk (majetková újma představující nerozmnožení majetku, ke kterému by pravděpodobně došlo, kdyby nevznikla škoda).

Dalším předpokladem vzniku odpovědnosti je **příčinná souvislost** mezi protiprávním jednáním a škodou. Z celé řady příčin se musí vybrat ty příčiny, které jsou pro odpovědnost za škodu důležité. Pokud je těchto příčin více, je třeba přihlížet k jejich důležitosti.

„**Zavinění** je psychický vztah škůdce k vlastnímu protiprávnímu jednání a ke škodě.“¹² Zavinění se rozlišuje ze strany zaměstnavatele odlišně než u zaměstnance. U obecné odpovědnosti zaměstnance za škodu se jeho zavinění musí prokázat. Zavinění zaměstnavatele se nemusí prokazovat. Způsoby zavinění rozdělujeme na:

- 1) úmyslné zavinění,
 - a) úmysl přímý – škoda způsobená zaměstnancem, který věděl, jaké následky může způsobit svým jednáním,
 - b) úmysl nepřímý – škoda způsobená zaměstnancem, který věděl, že ji může způsobit a proto byl s tím pro případ jejího vzniku srozuměn,
- 2) zavinění z nedbalosti,
 - a) vědomá nedbalost – zaměstnanec věděl, že škoda může vzniknout, avšak nezabránil tomu dostatečnou snahou,
 - b) nevědomá nedbalost – zaměstnanec nevěděl, že svým jednáním může způsobit škodu, ale vzhledem k okolnostem to vědět měl.

Škody rozdělujeme na zaviněné a nezaviněné. Za zaviněnou škodu lze považovat:

- škodu způsobenou zaměstnancem zaměstnavateli,
- škodu, která je způsobena zaměstnavatelem zaměstnanci,
- škodu způsobenou třetí osobou zaměstnavateli.

Za nezaviněnou škodu lze považovat:

- škodu způsobené živelnou pohromou,
- škodu, u které se neprokázala odpovědnost konkrétní osoby.

¹² POKORNÝ, M.; HOCHMAN, J. *Odpovědnost za škodu v právu občanském a pracovním*. 3. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. 22 s. ISBN 978-80-7201-722-5.

2.3.1 Odpovědnost zaměstnance za škodu

„Zaměstnanec je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví a majetku ani k bezdůvodnému obohacení. Hrozí-li škoda, je povinen na ni upozornit nadřízeného vedoucího zaměstnance.“¹³

Zaměstnanec má odpovědnost subjektivní, tzn. musí se prokazovat jeho zavinění. Tato odpovědnost vzniká porušením povinností z pracovněprávního vztahu.

Rozlišujeme tyto odpovědnosti zaměstnance:

- obecnou odpovědnost,
- odpovědnost za schodek na hodnotách svěřených k vyúčtování,
- odpovědnost za ztrátu svěřených předmětů,
- odpovědnost za nesplnění povinnosti k odvrácení škody.

2.3.1.1 Obecná odpovědnost

Podle § 250 odst. 1 zákoníku práce odpovídá zaměstnanec zaměstnavateli za škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. Vznikla-li škoda zaviněním jak zaměstnavatele tak zaměstnance, hradí zaměstnanec poměrnou část škody podle rozsahu svého zavinění. Při obecné odpovědnosti „je zaměstnanec povinen nahradit zaměstnavateli skutečnou škodu, a to v penězích, jestliže neodčiní škodu uvedením v předešlý stav.“¹⁴

Náhrada škody, která byla způsobena z nedbalosti, nesmí překročit u jednotlivého zaměstnance částku, která se rovná čtyřapůlnásobku jeho průměrného výdělku. Jde o limit, který nelze použít, vznikla-li škoda v opilosti, úmyslně či po zneužití návykových látek. U škody úmyslné může zaměstnanec hradit škodu v plné výši nebo náhradu ušlého zisku.

2.3.1.2 Odpovědnost za schodek

Zaměstnanec je na základě této odpovědnosti povinen řádně se starat o hodnoty, které mu byly svěřeny. Hodnoty musí být předmětem obratu. Může být uzavřena i společná odpovědnost za schodek, kdy je na pracovišti více zaměstnanců, kteří spolu pracují. Tato odpovědnost je více zachycena v kapitole 2.1.2 Manka zaviněná.

¹³ § 249 odst. 1 ZP

¹⁴ § 257 odst. 1 ZP

2.3.1.3 Odpovědnost za ztrátu svěřených předmětů

„Zaměstnanec odpovídá za ztrátu nástrojů, ochranných pracovních prostředků a jiných podobných předmětů, které mu zaměstnavatel svěřil na písemné potvrzení.“¹⁵ Předměty, které mohou být svěřeny zaměstnanci na základě této dohody, musí převyšovat částku 50 000 Kč. Musí být pod zaměstnancovou kontrolou. Dohoda musí být písemná a uzavřená s osobou starší 18 let. Tato odpovědnost se týká jen na ztráty svěřených předmětů, ne na jejich poškození. V případě ztráty se zaměstnanec zbaví odpovědnosti prokázáním, že ztráta vznikla zcela nebo zčásti bez jeho zavinění. Od smlouvy může zaměstnanec odstoupit, nejsou-li splněny podmínky pro ochranu věcí jím svěřených a to písemně. Dohoda zaniká odstoupením nebo skončením pracovního poměru.

2.3.1.4 Odpovědnost za nesplnění povinnosti k odvrácení škody

Tato odpovědnost nastává v případě, že zaměstnavateli hrozí škoda, při níž je zaměstnanec povinen na ni upozornit zaměstnavatele (svého nadřízeného) nebo zakročit, je-li to nezbytné k odvrácení škody. Nesplněním této povinnosti vzniká škoda, u které může zaměstnavatel požadovat po zaměstnanci náhradu škody v přiměřeném rozsahu k daným okolnostem, pokud není možná jiná úhrada. Tato povinnost vypovídá o loajalitě zaměstnance k dané firmě, kterou by měl prokazovat i mimo pracovní dobu. Při vzniku škody, kterou zaměstnanec způsobil při jejím odvrácení, neodpovídá za škodu, jestliže ji nevyvolal sám úmyslně a postupoval-li způsobem přiměřeným k okolnostem.

2.3.1.5 Uplatňování náhrady škody

Zaměstnavatel stanovuje požadovanou výši náhrady škody, kterou po zaměstnanci, nemusí vyžadovat. Výše škody se stanovuje z ceny v době poškození. U odpovědnosti za schodek se bere hodnota dána účetními doklady.

Výše náhrady škody musí být se zaměstnancem projednána a písemně jemu doručena. Uzná-li zaměstnanec výši náhrady, zaměstnavatel s ním sepíše dohodu o způsobu náhrady škody. Byla-li škoda uhrazena dříve, dohoda se neuzavírá. Zaměstnavatel je povinen

¹⁵ § 255 odst. 1 ZP

projednat výši náhrady a obsah dohody s odbory, působí-li ve firmě. U škod, které nepřesahují 1 000,- Kč to neplatí.

Náhrada škody může být uhrazena celá ihned nebo ji lze zaměstnanci strhávat postupně ze mzdy. V tomto případě musí být se zaměstnancem uzavřena dohoda o srážkách ze mzdy.

Jestliže zaměstnanec neuzná výši náhrady, může se jí zaměstnavatel dožadovat soudní žalobou. A to nejpozději do dvou let ode dne, kdy se zaměstnavatel o škodě dozvěděl a kdo za ni odpovídá.

2.3.2 Odpovědnost zaměstnavatele za škodu

„Zaměstnavatel je povinen zajišťovat svým zaměstnancům takové pracovní podmínky, aby mohli řádně plnit své pracovní úkoly bez ohrožení na zdraví a majetku; zjistí-li závady, je povinen učinit opatření k jejich odstranění.“¹⁶ Zaměstnavatel je oprávněn provádět kontroly u svých zaměstnanců a to jak u věcí, které vnášejí a odnášejí z podniku, tak i jak plní své úkoly. Podle občanského zákoníku musí být dodržena ochrana osobnosti. V rámci prevence by měl zaměstnavatel své zaměstnance přiřazovat k práci podle jejich kvalit, seznamovat je s předpisy a pokyny pro bezpečnost a ochranu práce, zajišťovat jim školení a kontrolovat jak dané předpisy a pokyny dodržují.

Zaměstnatel má objektivní odpovědnost tzn., že se nemusí prokazovat zavinění. Stačí pouze vznik již výše uvedených předpokladů pro vznik škody. Zaměstnavatel odpovídá za své ale i za cizí protiprávní jednání. Jeho odpovědnost se vztahuje i na náhodné události (příkladem může být pracovní úraz, který může vzniknout bez ohledu na to zda-li v daný okamžik něco zavinil zaměstnavatel nebo zaměstnanec). Zaměstnavatel se své odpovědnosti nemůže zprostit, ale může ji omezit v případě, že prokáže zavinění i zaměstnance.

Rozlišujeme tyto odpovědnosti zaměstnavatele:

- obecnou odpovědnost,
- odpovědnost za škodu na odložených věcech,
- odpovědnost za pracovní úrazy a nemoci z povolání,
- odpovědnost při odvrácení škody.

¹⁶ § 248 odst. 1 ZP

2.3.2.1 Obecná odpovědnost

„Zaměstnavatel odpovídá zaměstnanci za škodu, která mu vznikla při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním porušením právních povinností nebo úmyslným jednáním proti dobrým mravům (např. pracovní cesta).“¹⁷ Nebo také jednal-li zaměstnanec jménem zaměstnavatele v rámci plnění úkolů zaměstnavatele a došlo ze strany zaměstnance k porušení právních povinností. Při této odpovědnosti musí zaměstnavatel nahradit škodu skutečnou a to v penězích nebo uvedením v předešlý stav.

2.3.2.2 Odpovědnost za škodu na odložených věcech

Tato odpovědnost se týká jen vztahu mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, nikoliv jiných osob pokud jsou na pracovišti. Zaměstnavatel je povinen zajistit svým zaměstnancům bezpečnou úschovu svých svršků a osobních předmětů, které nosí do práce. Odpovídá za škodu na věcech, které si u něj zaměstnanec odložil během pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. Zaměstnavatel musí zajistit místo, kam se věci mají odkládat. Je i oprávněn zakázat na některých místech odklad věcí.

Zákoník práce rozlišuje, zda jde o věci, které zaměstnanec obvykle nosí do zaměstnání a které se nenosí obvykle. Posuzování obvyklých a neobvyklých věcí je dáno funkčností daných věcí a také jak jsou tyto věci obvyklé u ostatních zaměstnanců.

U obvykle nosících věcí jako jsou hodinky, oděv, obuv, náušnice, prsteny, kabelky atd. bez ohledu na jejich hodnotu, odpovídá zaměstnavatel bez omezení. U věcí neobvyklých je odpovědnost zaměstnance omezená. U peněžní hotovosti se větší peněžní částka bere zásadně jako věc, kterou zaměstnanec nenosí obvykle do zaměstnání. Ale u dne, kdy je zaměstnanci vyplácena mzda, se tato částka bere jako obvyklá a je tedy chráněna.

U neobvyklých věcí, které zaměstnanci nosí do zaměstnání, se rozlišuje, zda je zaměstnavatel přijal do zvláštní úschovy či ne. U věcí, které zaměstnavatel nepřijal do zvláštní úschovy, odpovídá jen do částky 10 000,- Kč. Vznikne-li škoda u věcí, které obvykle zaměstnanec nenosí do práce a které si nechal uschovat u zaměstnavatele, odpovídá zaměstnavatel za škodu v plné výši. Také u škody způsobené jiným zaměstnancem, odpovídá zaměstnavatel v plné výši.

¹⁷ § 265 odst. 1 ZP

Zaměstnanec musí svému zaměstnavateli ohlásit vzniklou škodu a její nárok nejpozději do 15 dnů, kdy se o ní dozvěděl. Po uplynutí této lhůty nárok na náhradu zaniká.

2.3.2.3 Odpovědnost za pracovní úrazy a nemoci z povolání

Pracovním úrazem se rozumí poškození zdraví zaměstnance, ke kterému došlo při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. Nemoci z povolání jsou uvedeny ve zvláštním právním předpisu. Nejčastěji vznikají zvyšujícím se působením rizikových vlivů. Zaměstnanec, který nemá nemoc z povolání, ale je jí ohrožen, má právo na to, aby byl přeložen na jinou práci.

Zaměstnanec má nárok na náhradu škody při pracovním úrazu a nemoci z povolání. Dodržením všech povinností vyplývajících z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci se zaměstnavatel nezproští náhrady škody. Jen pokud se odpovědnosti zproští zcela nebo částečně podle ustanovení zákoníku práce.

„Zaměstnavatel se zproští odpovědnosti zcela, prokáže-li, že škoda vznikla:

- tím, že postižený zaměstnanec svým zaviněním porušil právní, nebo ostatní předpisy anebo pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- v důsledku opilosti postiženého zaměstnance nebo v důsledku zneužití jiných návykových látek,
- a že tyto skutečnosti byly jedinou příčinou.“¹⁸

„Zaměstnavatel se zproští odpovědnosti částečně, prokáže-li, že škoda vznikla:

- v důsledku skutečností uvedených výše, a že tyto skutečnosti byly jednou z příčin škody,
- proto, že si zaměstnanec počínal v rozporu s obvyklým způsobem chování, jednal lehkomyšlně, přestože si musel být vědom, že si může způsobit újmu na zdraví.“¹⁹

U částečné odpovědnosti zaměstnavatele se určí část, kterou nese zaměstnanec, podle míry jeho zavinění.

Nároky na odškodnění pracovních úrazů a nemocí z povolání zahrnují náhradu:

- za ztrátu výdělku,
- za bolest a ztížení společenského uplatnění,

¹⁸ § 367 odst. 1 ZP

¹⁹ § 367 odst. 2 ZP

- účelně vynaložených nákladů spojených s léčením,
- věcné škody.

2.3.2.4 Odpovědnost při odvrácení škody

Jestliže zaměstnanci při odvrácení škody hrozící zaměstnavateli, vznikla věcná škoda, je zaměstnavatel povinen zaměstnanci uhradit škodu i účelně vynaložené náklady a to za předpokladu, že nebezpečí sám nevyvolal a počínal si při jejím odvrácení způsobem přiměřeným okolnostem. Odpovědnost při odvrácení škody se vztahuje i na případ vznikla-li věcná škoda zaměstnanci při odvrácení nebezpečí hrozícího životu či zdraví, kde by za škodu odpovídal. „Zaměstnavatel je povinen uhradit zaměstnanci skutečnou škodu. Jde-li o škodu způsobenou úmyslně, může zaměstnanec požadovat náhradu i jiné škody.“²⁰

2.3.3 Škody způsobené účetní jednotce třetí osobou

Tato odpovědnost je upravena v občanském zákoníku. Ten říká, že „každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí.“²¹ „Každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti. Škoda je způsobena právnickou osobou anebo fyzickou osobou, když byla způsobena při jejich činnosti těmi, které k této činnosti použili.“²²

Za tuto škodu dané osoby neodpovídají podle občanského zákoníku. Podle pracovněprávních předpisů není narušena jejich odpovědnost. Odpovědnosti se zproští ten, kdo prokáže, že škodu nezavinil. Poškozený musí dokázat, že škodu způsobila třetí osoba, jinak nemá nárok na náhradu škody. Výše náhrady se stanoví v hodnotě skutečné škody včetně toho, co ušlo poškozenému (ušlý zisk). Prioritně se hradí náhrada v penězích. Avšak škoda se může hradit uvedením v původní stav, jestliže o to poškozený požádá a je-li to možné a účelné. Příkladem této odpovědnosti může být např. odpovědnost za škodu způsobenou provozem dopravních prostředků nebo odpovědnost za škodu způsobenou na vnesených nebo odložených věcech.

²⁰ § 268 odst. 1 ZP

²¹ § 415 Obč.Z

²² § 420 Obč.Z

2.4 Škoda a pojištění

Vznik škody je spojen s vysokými náklady na její úhradu, které mohou v některých případech dovést škůdce do velkých finančních potíží. Proto je dobré uzavřít pojištění, které chrání pojištěného v případě, že způsobí jiné osobě škodu, za kterou je odpovědný a musí ji uhradit.

Pojištění za škodu se dělí na pojištění smluvní a pojištění zákonné.

2.4.1 Smluvní pojištění

Vzniká uzavřením pojistné smlouvy mezi pojišťovnou a pojištěným. Znamená to, že se pojistník zavazuje platit pojistné a pojistitel se zavazuje poskytnout sjednané plnění při vzniku škody. Pojistná smlouva je platná ode dne uzavření nebo ode dne uvedeného ve smlouvě. U tohoto pojištění rozeznáváme pojištění povinné a dobrovolné.

Povinné smluvní pojištění se uzavírá za účelem zajištění ochrany třetích osob (např. zákon o civilním letectví, zákon o advokacii, zákon daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky).

U **dobrovolného** pojištění záleží na subjektu, zda se pojistí nebo ne. Zaměstnanec předchází škodám řádným plnění pracovních úkolů, ochranou svěřeného majetku, dodržováním bezpečnosti práce, ale i tak může dojít ke vzniku škody. Zaměstnanec se může pojistit proti škodám, které vznikly jeho činností.

Pojištění odpovědnosti za škody způsobené při výkonu povolání se týká obecné odpovědnosti za škodu způsobenou zaměstnancem zaměstnavateli při plnění pracovních úkolů nebo v souvislosti s nimi. Při vzniku škody může zaměstnavatel požadovat po zaměstnanci dle zákoníku práce náhradu ve výši maximálně 4,5 násobku jeho hrubé mzdy. V pojistné smlouvě si pojišťovny sjednávají limit pojistného plnění.

Zaměstnavatelé (podnikatelé) si mohou dobrovolně uzavřít pojištění, které jim bude snižovat případné škody. Podnikatel může využít různých druhů pojištění, jež jsou nabízeny pojišťovnami. Jedná se např. o pojištění majetku (pojištění strojů, elektroniky, stavebních a montážních rizik, atd.), pojištění odpovědnosti, pojištění přerušení provozu, pojištění přepravy a další. I v těchto případech si pojišťovna může s pojistníkem sjednat limit pojistného planění.

2.4.2 Zákonné pojištění

Pojištění odpovědnosti zaměstnavatele je ze zákona dáno. Pojištěním zákonným je v našem právním řádu pojištění odpovědnosti za škody způsobené provozem motorových vozidel a zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání. Dále se budu zabývat jen tímto druhým zákonným pojištěním.

2.4.2.1 Zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání

Týká se jak podnikatelů právnických osob, tak i podnikatelů fyzických osob. Výjimkou jsou organizační složky státu. Jeho vznik je podmíněn vznikem prvního pracovněprávního vztahu u zaměstnavatele. Pojistná smlouva se tedy neuzavírá. I v případě, že zaměstnavatel neplní své povinnosti vůči pojišťovně, má zaměstnanec nárok na odškodnění.

U zákonného pojištění je třeba rozlišovat škodnou a pojistnou událost. Škodnou událostí se rozumí pracovní úraz nebo nemoc z povolání. Pojistná událost představuje povinnost zaměstnavatele nahradit škodu zaměstnanci při pracovním úrazu a nemoci z povolání.

U tohoto pojištění má zaměstnavatel právo, aby pojišťovna, u které je pojištěn, uhradila zaměstnanci škodu vzniklou pracovním úrazem nebo nemocí z povolání a to v rozsahu odpovědnosti zaměstnavatele za škodu dle zákoníku práce. Pojistné si zaměstnavatel vypočítává sám. A to tak, že základ, který je stejný s vyměřovacím základem u pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, vynásobí příslušnou sazbou uvedenou v příloze MF č. 125/1993. Za neplacení pojistného je sankce, která se zvyšuje o 10 % dlužné částky za každý měsíc.

Zaměstnavatel je povinen nahlásit příslušné pojišťovně, že vznikla škodná událost. Na žádost pojišťovny by měl podat vysvětlení k dané škodné události a vyjádřit se k náhradě škody. Pojišťovna provede šetření a určí výši náhrady na odškodnění. Do 15 dnů po skončení šetření je pojišťovna povinna uhradit výši náhrady poškozenému.

Zaměstnavatel není povinen vyplatit zaměstnanci výši náhrady z vlastních prostředků a následně žádat pojišťovnu o vyrovnání. Avšak zaplatí-li zaměstnavatel zaměstnanci výši odškodnění, má právo, aby mu pojišťovna vyplatila částku, v jakém by pojišťovna poskytla

plnění poškozenému. I v tomto případě má pojišťovna povinnost vyplatit odškodnění zaměstnavateli do 15 dnů po skončení šetření.

„Zákonným pojištěním pro případ své odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání jsou pojištěny:

- u České pojišťovny, a.s., ti zaměstnavatelé, kteří s ní měli sjednáno toto pojištění k 31. prosinci 1992; takto pojištěni jsou i zaměstnavatelé, na které přejdou práva a povinnosti z pracovněprávního vztahu při vzniku právního nástupce těchto zaměstnavatelů,
- u Kooperativy, pojišťovny, a.s., ostatní zaměstnavatelé.“²³

U těchto pojišťoven se zaměstnavatelé nemusí přihlašovat ani registrovat. Musí, ale oznámit, že zaměstnává alespoň jednoho zaměstnance.

Zákonné pojištění odpovědnosti podle vyhlášky č. 125/1993 Sb. je nadále platné i pro rok 2010. Od 1. 1. 2013 by mělo dojít k nabytí účinnosti zákona č. 266/2006 o úrazovém pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů.

²³ § 1 odst. 1 vyhláška 125/1993 Sb.

3 Účetní aspekty mank a škod

Manka a škody představují úbytek na majetku, který se účtuje na základě účetních předpisů. Jejich účtování je upraveno ČÚS č. 19 Náklady a výnosy.

Při účtování škod, mank a schodků je potřeba vědět:

- kterého majetku se týkají – škody se týkají dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku nebo zásob, manka jakéhokoliv majetku a schodek peněžní hotovosti a cenin,
- jaká je hodnota škody – co je škodou, co není škodou, ale nákladem nebo přirozeným úbytkem, vyčíslení manka nebo schodku,
- co je příčinou škody, manka a schodku – jak jsem již výše zmiňovala, mohou být zaviněné či nezaviněné, způsobené třetí osobou, živelnou pohromou atd.,
- zda účetní jednotka má nárok na náhradu škody, manka a schodku či nikoliv.

3.1 Účtování o manku

Manko je výsledkem inventarizace, které podléhá veškerý majetek a závazky účetní jednotky. Z tohoto důvodu může manko vzniknout u jakékoliv položky majetku nebo závazku. Zjištěné manko se nemusí vyúčtovat až na konci účetního období, ale již v době kdy vzniklo, tedy bez zbytečného odkladu. Manko zaúčtováno v následujícím období má vliv na nesprávné vykázání výsledku hospodaření běžného roku.

Manko u majetku je účtováno jako náklad a u závazků jako výnos. Manko na majetku se zachycuje ve výkazu zisku a ztráty do běžných nákladů. U běžných nákladů manko rozlišujeme na provozní a finanční podle majetku, jehož se týká. Manko se vždy účtuje na stranu MD. Jedná se o účty v účtové skupině **54 – Jiné provozní náklady** a **56 – Finanční náklady**. Souvztažným účtem pro zaúčtování manka je strana D příslušného majetkového účtu.

Účet 549 – **Manka a škody z provozní činnosti** se zachycují manka a škody na majetku např.:

- **manka a škody na dlouhodobém majetku** – u odpisovaného majetku je jeho likvidace v důsledku manka nebo škody účtována na straně MD účtu manka a škod a na straně D příslušného účtu oprávek, kde je zaúčtována zůstatková cena majetku. Poté je daný majetek vyřazen z účetnictví v pořizovací ceně.

- **manka nad normu přirozených úbytků u materiálu, zboží a zásob vlastní výroby**
– ve všech případech se účtuje na straně MD účtu **549 – Manka a škody**. Na straně D se při účtování materiálu použije účet **112 – Materiál na skladě**, účet **132 – Zboží na skladě a v prodejnách** se použije při účtování zboží a u **zásob vlastní výroby** vybereme pro zaúčtování příslušný účet z účtové skupiny **12 – Zásoby vlastní výroby**.

U přirozených úbytků zásob, pro něž jsou stanoveny normy, se neúčtuje na účet 549 – Manka a škody, ale podle charakteru zásob na účet **501 – Spotřeba materiálu** nebo **504 – Prodané zboží**. U zásob vlastní výroby pak na stranu MD příslušného účtu účtové skupiny **61 – Změny stavu zásob vlastní činnosti**. Zároveň se zaúčtuje úbytek na straně D příslušného účtu zásob.

Nárok na náhradu manka se zachytí na účtu **335 – Pohledávky za zaměstnance** nebo účtu **378 – Jiné pohledávky**, protiúčtem je účet **648 – Ostatní provozní výnosy**. Tato pohledávka vzniká v den, kdy zaměstnavatel prokáže svému zaměstnanci zavinění. Na účet **648 – Ostatní provozní výnosy** se účtují i případné inventarizační přebytky.

Příklad č. 1

V podniku na výrobu oděvů bylo zjištěno inventarizací manko ve skladu materiálu v hodnotě 9 820,- Kč. Podnik má stanovenou normu přirozených úbytků, která činí 4 900,- Kč. Hodnota manka nebyla skladníkovi předepsána k náhradě.

Postup účtování:

1) manko ve skladu materiálu do normy přirozených úbytků 4 900,- Kč

2) manko ve skladu materiálu nad normu přirozených úbytků 4 920,- Kč

501 – Spotřeba			549 – Manka a škody			112 – Materiál		
MD	materiálu	D	MD	z provozní činnosti	D	MD	na skladě	D
1) 4 900			2) 4 920				1) 4 900	
							2) 4 920	

Schodek (manko) u pokladní hotovosti a cenin se účtuje na stranu účtu **569 – Manka a škody na finančním majetku** a zároveň jako snížení hotovosti nebo cenin. Tento schodek

je předepisován k náhradě zaměstnanci s hmotnou odpovědností. Vzniklá pohledávka se účtuje na straně MD účtu **335 – Pohledávky za zaměstnanci**, souvztažným účtem je účet **668 – Ostatní finanční výnosy**, na kterém se také zachycuje přebytek pokladní hotovosti nebo cenin.

Příklad č. 2

Při inventarizaci pokladny byl zjištěn schodek v hodnotě 1 560,- Kč. S pokladníkem byla uzavřena dohoda o hmotné odpovědnosti. Pokladník, kterému byl schodek předepsán v plné výši k náhradě, jej uhradil v hotovosti.

Postup účtování:

- 1) schodek v pokladně 1 560,- Kč
- 2) předpis k náhradě odpovědné osobě 1 560,- Kč
- 3) úhrada schodku pokladníkem 1 560,- Kč

569 – Manka a škody

na finančním

MD	majetku	D
1) 1 560		

MD 211 – Pokladna D

MD	211 – Pokladna D
3) 1 560	1) 1 560

335 – Pohledávky

MD za zaměstnanci D

MD	za zaměstnanci D
2) 1 560	3) 1 560

668 – Ostatní finanční

MD výnosy D

MD	výnosy	D
		2) 1 560

U cenných papírů, které se sledují v analytické evidenci, se jejich chybějící částka uvede na oddělený analytický účet **Cenné papíry v umořovacím řízení** a zahájí se umořovací řízení. Přebytek cenných papírů se účtuje na stranu MD konkrétního účtu cenných papírů a na stranu D konkrétního účtu finančních výnosů. U krátkodobého finančního majetku se použije účet **666 – Výnosy z krátkodobého finančního majetku**.

Manka mohou vzniknout také nesprávným účtováním. Proto je vhodné před jejich zaúčtováním zjistit zda nelze zjištěné rozdíly vyrovnat jinými rozdíly a zda-li nejsou chyby v evidenci. Příkladem může být situace, kdy došlo k záměně při výdeji zboží a tím bylo účtováno o úbytku jiného zboží nebo situace, ve které není účtováno o odpisovaném dlouhodobém majetku z důvodu chybějícího dokladu o jeho zařazení do užívání. Takto zjištěná manka se v účetnictví zachytí opravným účetním zápisem.

Příklad č. 3

Při inventarizaci ve skladu zásob bylo zjištěno, že přebývá 5 ks plastových kufrů na náradí typu 630 V (cena za ks 320,- Kč) a chybí 5 ks plastových kufrů na náradí typu 650 V (cena za ks 500,- Kč). Následně se zjistilo, že došlo k neúmyslné záměně při výdeji zboží.

Postup účtování:

- 1) vzájemná kompenzace manka a přebytku 1 600,- Kč
- 2) zaúčtování výsledného manka 900,- Kč

Analytická evidence

132/1 – Zboží na skladě
a v prodejnách:

MD	kufrý 630 V	D
----	-------------	---

1) 1 600	
----------	--

132/2 – Zboží na skladě
a v prodejnách:

MD	kufrý 650 V	D
----	-------------	---

	1) 1 600
--	----------

Syntetická evidence

549 – Manka a škody
MD z provozní činnosti D

2) 900	
--------	--

132 – Zboží na skladě a
MD v prodejnách D

	2) 900
--	--------

Příklad č. 4

Účetní jednotka zjistila při dokladové inventuře manko na závazcích vůči svému dodavateli, účetní stav byl vyšší než skutečný stav.

Postup účtování:

- 1) manko na závazcích 1 500,- Kč

MD 321 – Dodavatelé D

1) 1 500	
----------	--

648 – Ostatní provozní
MD výnosy D

	1) 1 500
--	----------

Příklad č. 5

V níže uvedené tabulce je uveden sortiment nabízený v prodejně. Jsou zde i obraty jednotlivých sortimentních skupin a také jejich podíl na obratu. Celkový obrat v prodejně je 220 000,- Kč.

Tab. 3.1.1 Podíl skupiny na obratu

Sortimentní skupina	Obrat sortimentní skupiny	Výpočet ²⁴	Podíl skupiny na obratu
Pečivo	44 660	44 660 / 220 000	0,203
Maso, uzeniny	47 080	47 080 / 220 000	0,214
Mléko, mléčné výrobky	57 860	57 860 / 220 000	0,263
Ovoce, zelenina	20 240	20 240 / 220 000	0,092
Nápoje	44 220	44 220 / 220 000	0,201
Kosmetika, drogerie	43 340	43 340 / 220 000	0,197
Tabák, tisk	11 000	11 000 / 220 000	0,05
Celkem	220 000	x	1,22

Následující tabulka obsahuje hodnoty norem nezaviněných ztrát (v % z obratu). Tyto hodnoty byly získány analýzou několika norem současných i minulých některých obchodních firem.

Tab. 3.1.2 Hodnoty norem nezaviněných ztrát

Sortimentní skupina	Výše normy nezaviněných ztrát
Pečivo	0,25
Maso, uzeniny	0,66
Mléko, mléčné výrobky	0,26
Ovoce, zelenina	1,22
Nápoje	0,1
Kosmetika, drogerie	0,15
Tabák, tisk	0,05

Další tabulka zachycuje výpočet celkové výše normy přirozených úbytků zásob a ztratného u výše zmiňované prodejny.

²⁴ obrat sortimentní skupiny / celkový obrat prodejny = podíl sortimentní skupiny na celkovém obratu

Tab. 3.1.3 Celková norma nezaviněných ztrát

Sortimentní skupiny	Norma Sortimentní skupiny	Podíl sortimentní skupiny na obratu prodejny	Výpočet ²⁵	Součin
Pečivo	0,25	0,203	0,25 x 0,203	0,05075
Maso, uzeniny	0,66	0,214	0,66 x 0,214	0,14124
Mléko, mléčné výrobky	0,26	0,263	0,26 x 0,263	0,06838
Ovoce, zelenina	1,22	0,092	1,22 x 0,092	0,11224
Nápoje	0,1	0,201	0,1 x 0,201	0,0201
Kosmetika, drogerie	0,15	0,197	0,15 x 0,197	0,02955
Tabák, tisk	0,05	0,05	0,05 x 0,05	0,0025
Celkem = celková norma nezaviněných ztrát pro danou prodejnu				0,42476

Daná prodejna má normu přirozených úbytků zásob a ztratného stanovenou ve výši 0,42476 %. Tuto normu může prodejce zaokrouhlit.

Majitel prodejny na základě inventarizace zjistil manko v hodnotě 965 Kč.

Postup:

U tohoto manka musíme nejdříve zjistit do jaké výše je daňově uznatelné, tj. manko do normy a to: $220\,000 \times 0,42476 / 100 = 934,472$ Kč.

Poté vypočteme manko nad normu, tj. část manka, která je daňově neuznatelná. Tu určíme rozdílem mezi zjištěnou částkou manka a částkou manka do normy: $965 - 934,472 = 30,528$.

Tato část manka 30,528 Kč bude daňově neuznatelná, prodejce ji zaúčtuje na stranu MD účtu 549 – Manka a škody z provozní činnosti.

3.2 Účtování o škodách

Z pohledu účetnictví se škodou rozumí fyzické znehodnocení (neodstranitelné poškození nebo zničení), jak dlouhodobého nehmotného nebo hmotného majetku tak i zásob, vzniklé z objektivních i subjektivních příčin.

²⁵ norma sortimentní skupiny x podíl sortimentní skupiny na obratu prodejny = norma nezaviněných ztrát pro jednotlivé sortimentní skupiny

„Zaučtování škody snižuje hodnotu majetku účetní jednotky, a to:

- přímým způsobem (u zásob a u neodpisovaného dlouhodobého majetku), kdy je škoda účtována do provozních či mimořádných nákladů na straně MD příslušného účtu a na příslušný účet majetku na straně D,
- nepřímým způsobem (u odepisovaného dlouhodobého majetku), kde je škoda účtována do provozních či mimořádných nákladů na straně MD příslušného účtu a na příslušný účet opravěk k majetku na straně D, navíc je dané majetek vyřazen z účetních záznamů, a to zaučtováním pořizovací ceny na straně MD příslušného účtu opravěk a na straně D příslušného majetkového účtu.“²⁶

Škodou není v účetnictví poškození dlouhodobého hmotného majetku, dlouhodobého nehmotného majetku a zásob, které je opravitelné. Také není škodou úbytek majetku do normy přirozených úbytků.

3.2.1 Škody v účetnictví

Účetní jednotka je povinna zaučtovat veškeré vzniklé škody jako snížení svého evidovaného majetku za předpokladu, že došlo k vyřazení daného majetku. Tento úbytek je podnik povinen zaučtovat ke dni vyřazení majetku nebo byla-li škoda způsobena neznámým pachatelem pak ke dni, kdy podniku došlo potvrzení od policie. O škodách podnik v účetnictví účtuje na straně MD účtů **549 – Manka a škody z provozní činnosti** a na účtu **582 – Škody**, kde se účtují jen živelné pohromy. Tyto živelné pohromy jsou uvedeny v § 24 odst. 10 ZDP, o nichž se zmiňují v kapitole 4.1.2.1 Škody vzniklé v důsledku živelné pohromy. Tento účet **582 – Škody** by měla účetní jednotka rozlišovat v analytické evidenci na daňově uznatelné škody a daňově neuznatelné škody a to v souladu se zákonem o dani z příjmů.

Se škodou je vždy spojena její náhrada. Podnik má nárok na náhradu škody jak od fyzických osob tak i od právnických osob při splnění jistých předpokladů. U fyzické osoby je to uzavření dohody o hmotné odpovědnosti. Jak jsem již výše zmiňovala, předepíše se nárok na náhradu škody na účet **335 – Pohledávky za zaměstnance**. Souvztažným účtem je výnosový účet, který je dán podle druhu škody. Může jím být účet z provozní výnosové skupiny **64 – Jiné provozní výnosy** nebo z finanční výnosové skupiny **66 – Finanční výnosy**. V některých případech lze použít i účty z účtové skupiny **68 – Mimořádné výnosy**.

²⁶ KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetnictví podnikatelů 2008*. Praha 3: ASPI, 2008. 630 s. ISBN 978-80-7357-336-2.

V případě náhrady škody od pojišťovny, musí mít podnik s danou pojišťovnou uzavřené pojištění majetku více kapitola 1.4 Škoda a pojištění. O náhradě škody od pojišťovny se účtuje na straně MD účtu **378 – Jiné pohledávky**, na straně D je to stejné jako u náhrady škody zaměstnancem.

Příklad č. 6

Ve společnosti s. r. o. došlo k propadnutí střechy ve skladu, která nevydržela nápor těžkého sněhu. Zásoby v hodnotě 150 000,- Kč byly zničeny. Výše škody z propadnutí střechy byla stanovena ve výši 1 350 000,- Kč (včetně zničených zásob). Sklad byl v důsledku velkého poškození vyřazen z evidence dlouhodobého majetku. Zůstatková cena skladu je 250 000,- Kč. Pořizovací cena skladu byla 4 000 000,- Kč. Společnost byla pojištěna. Podle posudku pojišťovny se jedná o živelnou pohromu. Celková náhrada od pojišťovny byla ve výši 1 300 000,- Kč. Peníze společnost přijala na bankovní účet.

Postup účtování:

- 1) vyskladnění zboží z důvodu škody 150 000,- Kč
- 2) zaúčtování zůstatkové ceny skladu 250 000,- Kč
- 3) vyřazení budovy z důvodu škody 4 000 000,- Kč
- 4) předpis náhrady škody 1 300 000,- Kč
- 5) přijatá náhrada od pojišťovny 1 300 000,- Kč

MD 582 – Škody D			132 – Zboží na skladě MD a v prodejnách D			MD 021 – Stavby D		
1) 150 000				1) 150 000			3) 4 000 000	
2) 250 000								
MD 081 – Oprávky ke stavbám D			MD 688 – Ostatní mimořádné výnosy D			MD 378 – Jiné pohledávky D		
3) 4 000 000	2) 250 000			3) 1 300 000		4) 1 300 000	5) 1 300 000	
MD 221 – Bankovní účty D								
5) 1 300 000								

Může nastat situace, kdy pojišťovna do dne uzavírání účetních knih neuzná výši pohledávky nebo její výši nepotvrdí. Tehdy se použije účet **388 – Dohadné účty aktivní**, na kterém se bude účtovat na straně MD. Souvztažně to bude zachyceno na straně D účtu **648 – Ostatní provozní výnosy**.

Je to z důvodu toho, že výnosy plynoucí z náhrady škody musí být zaúčtovány v tom období, ve kterém vznikl nárok na náhradu.

Příklad č. 7

Během roku došlo ve společnosti s. r. o. k havárii osobního automobilu. Pořizovací cena automobilu byla 320 000,- Kč. Zůstatková cena automobilu činila 76 800,- Kč. Podnik se pro velké poškození automobilu rozhodl pro jeho vyřazení. Společnost byla pojištěna proti této události. Pojistná náhrada byla vyčíslena ve výši 72 000,- Kč, ale do konce roku nedošla.

Postup účtování:

1) zaúčtování zůstatkové ceny	76 800,- Kč
2) vyřazení osobního automobilu v důsledku škody	320 000,- Kč
3) předpis náhrady od pojišťovny	72 000,- Kč

549 – Manka a škody		082 – Oprávky k SMV a		MD 022 – SMV a SMV	
MD z provozní činnosti	D	MD	k SMV	D	
1) 76 800		2) 320 000		1) 76 800	2) 320 000
388 – Dohadné účty		648 – Ostatní provozní			
MD	aktivní	MD	výnosy	D	
3) 72 000		3) 72 000			

Kdyby se společnost rozhodla pro opravu osobního automobilu, nejednalo by se o škodu. Oprava činila 70 000,- Kč. Do konce roku nepřišla náhrada od pojišťovny.

Postup účtování by byl:

1) přijatá faktura za opravu automobilu	70 000,- Kč
2) úhrada faktury	70 000,- Kč
3) předpis náhrady od pojišťovny	72 000,- Kč

511 – Opravy a udržování		
MD		D
1) 70 000		

MD 321 – Dodavatelé		
MD		D
1) 70 000	2) 70 000	

MD 221 – Bankovní účty		
MD		D
	2) 70 000	

388 – Dohadné účty aktivní		
MD		D
3) 72 000		

648 – Ostatní provozní výnosy		
MD		D
3) 72 000		

Příklad č. 8

Zaměstnanec Miroslav Dobrotínský pracuje v ocelářském podniku. Během pracovní doby si ukládá své osobní věci do šatní skříň. Po skončení pracovní doby zjistil, že skříňka je vypáčena a chybí mu kabát v hodnotě 1 500,- Kč. Zaměstnavatel za tuto škodu odpovídá a je povinen poskytnout náhradu škody v hodnotě 1 500,- Kč.

Postup:

- 1) vyplacená náhrada škody zaměstnanci za ztrátu osobní věci z pokladny 1 500,- Kč

548 – Ostatní provozní náklady		
MD		D
3) 72 000		

MD 211 – Pokladna		
MD		D
3) 72 000		

Je-li zaměstnavatel odpovědný za škodu vzniklou zaměstnanci či jiné osobě, zachytí tuto náhradu škody na účtu 548 – Ostatní provozní náklady. Souvztažným účtem bude účet 211 – Pokladna nebo účet 221 – Bankovní účty.

4 Daňové aspekty mank a škod

4.1 Škoda – daňová nebo nedaňová

Podle § 25 odst. 2 zákona o dani z příjmů se **škodou** rozumí fyzické znehodnocení (poškození nebo zničení) majetku ve vlastnictví poplatníka, a to z objektivních i subjektivních příčin, pokud je majetek v důsledku škody vyřazen. Rozdíl tedy mezi daňovou a účetní škodou je, že u daňové škody musí dojít k vyřazení majetku, zatímco u účetní škody to není výslovně uvedeno. Škody můžeme z daňového hlediska rozdělit na škody daňové a nedaňové.

4.1.1 Nedaňové škody

Zákon o dani z příjmů § 25 odst. 1 písm. n) říká, že výdajem vynaloženým na dosažení, zajištění a udržení příjmů pro daňové účely nelze uznat manka a škody přesahující náhrady s výjimkou uvedenou v § 24 tohoto zákona. Mankem se rozumí rozdíl, kdy účetní stav je vyšší než skutečný. Škoda je zde chápána jako fyzické znehodnocení na majetku vlastníka, který je v důsledku škody vyřazen. Jsou i výjimky, kdy vzniklé škody jsou daňovým nákladem v plném nebo částečném rozsahu, i když splňují podmínky nedaňové škody.

4.1.2 Daňové škody

Daňovou škodou se podle § 24 odst. 2 písm. l) zákona o dani z příjmů rozumí škody vzniklé v důsledku živelných pohrom nebo škody způsobené podle potvrzení policie neznámým pachatelem anebo jako zvýšené výdaje v důsledku opatření stanovených zvláštními předpisy a to i bez ohledu na to, zda dojde či nedojde k náhradě těchto škod a v jaké výši.

Pokyn č. D-300 upřesňuje zvýšené výdaje v důsledku opatření stanovených obecně závaznými předpisy, kterými se rozumějí např. výdaje (náklady) v důsledku zákazu výroby, technologických postupů, používání přípravků, nařízené likvidace zvířat. „Naopak zde nelze zařadit např. dodatečné zvýšení investičních nákladů z důvodu speciálních požadavků všemožných úřadů“.²⁷ Tyto zvýšené výdaje jsou součástí pořízení dané investice. I na

²⁷ DĚRGEL, M. Škody v daních a účetnictví. *Účetnictví v praxi*, 2010, roč. XIV, č. 1, s. 40. ISSN 1211-7307.

nedokončené investici může vzniknout škoda (živelná pohroma, krádež materiálu). Poté by dané položky byly vzaty z investičního účtu do nákladových účtu charakterizujících škody. V účetnictví by to představovalo snížení účtu 042 – Pořízení DHM. Protiúčetem by byl účet 549 – Manka a škody z provozní činnosti nebo 582 – Škody. Tyto položky by se netýkaly ocenění dané investice a daňově by se řešily samostatně podle § 24 odst. 2 písm. l) ZDP.

Z hlediska daně z příjmů je nutné rozlišovat škody na dlouhodobém majetku a škody na ostatním majetku (např. zásoby) z důvodu rozlišného porovnání hodnoty škod s výší náhrad. Škody u dlouhodobého majetku se porovnávají jednotlivě. § 24 odst. 2 písm. c) ZDP říká, že daňovým nákladem je zůstatková cena hmotného majetku příp. i nehmotného majetku vyřazeného v důsledku škody jen do výše náhrad s výjimkou uvedenou v písm. l) tohoto zákona.

Náhrada škody od pojišťovny nebo jiných odpovědných osob za škodu (zaměstnanci), která je ve většině případů se škodou spojená, představuje zdanitelný výnos. Proto je škoda do výše této přijaté náhrady daňovým nákladem. Poplatník má nárok na náhradu škody od pojišťovny na základě uzavřeného pojištění s danou pojišťovnou, viz kapitola 2.4 Škoda a pojištění. Placené pojistné je daňově uznatelným nákladem, ovšem musí souviset s příjmem, který je předmětem daně a není od daně osvobozen.

I u daňových škod existují výjimky. Jsou to případy, které splňují vymezení daňových škod, ale přesto nejsou zákonem o dani z příjmů považovány za škody (např. při výrobě trámů, desek vzniká odpad z kmene stromu, který se vyřazuje, při výrobě pečiva se znehodnotí určitá část těsta). Tyto případy, které nejsou považovány za škody, jsou vymezeny v § 25 odst. 2 ZDP, viz kapitola 2.2 Přirozené úbytky zásob.

Od roku 2008 jsou daňově uznatelným nákladem podle § 24 odst. 2 písm. zg) ZDP i výdaje na likvidaci zásob (materiál, zboží, nedokončená výroba, polotovary, hotové výrobky), léků, léčiv a potravinářských výrobků, pokud je nelze dále uvádět do oběhu. U posledních třech zmíněných byla do konce roku 2008 i podmínka provedení likvidace až po uplynutí doby použitelnosti. Likvidace musí být prokazatelně provedena a poplatník musí vypracovat protokol, který obsahuje:

- důvod likvidace,
- způsob likvidace,
- místo a čas jejího provedení,
- přesné určení předmětů likvidace,
- způsob naložení se zlikvidovanými předměty,
- osoby zodpovědné za provedení likvidace.

4.1.2.1 Škody vzniklé v důsledku živelné pohromy

Za živelnou pohromu se dle § 24 odst. 10 zákona o dani z příjmů považují:

- nezaviněný požár a výbuch,
- blesk,
- vichřice,
- povodeň,
- záplava,
- krupobití,
- sesouvání půdy,
- sesuny půdy a skalní zřícení, pokud k nim nedošlo v souvislosti s průmyslovým nebo stavebním provozem,
- sesouvání nebo zřícení lavin,
- zemětřesení dosahující alespoň 4. stupně mezinárodní stupnice udávající makroseismické účinky zemětřesení.

Z výše zmiňovaného vyplývá, že ZDP považuje za živelnou pohromu jen ty události, které nezpůsobil lidský faktor. Např. při požáru musí daňový subjekt prokázat, že se jedná o nezaviněný požár, který nebyl způsoben lidským faktorem. Zároveň se ZDP blíže nezmiňuje o jednotlivých pojmech uvedených jako živelné pohromy.

Výbuch představuje prudké uvolnění energie, který má za následek zvýšení teploty a tlaku. V praxi může jít o výbuch kotle.

Úderem blesku dochází k přechodu elektrostatickému výboji na konkrétní předměty (majetek). Úder blesku po sobě zanechává stopy, podle nichž se zjistí místo úderu. Blesk může způsobit požár, který má za následek škodu. Za škodu způsobenou úderem blesku se nepovažuje např. dočasné přepětí komunikační sítě.

Vichřice je silný vítr, kdy dochází k dynamickému působení, pohybující se rychlostí 20,8 m/s a více, tj. až 75 km/h. Dopadl-li předmět, který byl vržen vichřicí na jinou věc, na níž způsobil škodu, je tato věc považována za škodu způsobenou vichřicí.

Povodeň a záplavu je třeba rozlišovat. U **povodní** dochází ke zvýšení hladiny povrchových vod, kde dochází k zaplavení místa pojištění. U **záplavy** se vytvoří souvislá vodní plocha, stojící po určitou dobu na stejném místě nebo proudící v místě majetku pojištěného.

Majetek může být poškozen také krupobitím. **Krupobitím** se rozumí pád kousků ledu, jež mají různou velikost i tvar.

S dalšími škodami jako jsou sesuny půdy a skalní zřícení, sesouvání půdy nebo zřícení lavin se nesetkáváme tak často. Tyto škody jsou typické pro určité lokality, vznikají za určitých podmínek. **Sesouvání, sesuny půdy a skalní zřícení** vzniká na základě působení přírodních sil nebo porušením rovnováhy svahu. Pokud by k sesouvání půdy došlo v důsledku působení lidské činnosti, nejednalo by se o živelnou pohromu. **Lavina** představuje masu sněhu nebo ledu, která se uvede do pohybu a řítí se dolů do údolí.

Zemětřesením se rozumí otřesy zemského povrchu vyvolané pohyby zemské kůry. Aby bylo daňově uznatelné, musí dosahovat podle ZDP alespoň 4. stupně mezinárodní stupnice udávající makroseismické účinky zemětřesení.

K poškození majetku může dojít také tíhou sněhu nebo námrazami. Ty situace nejsou sice uvedeny v § 24 odst. 2 písm. l) ZDP, přesto jejich působení může představovat veliké škody na majetku.

„Tento zákon dále stanovuje, že výše škody musí být doložena posudkem pojišťovny, a to i v případě, že poplatník není pojištěn, nebo posudkem soudního znalce.“²⁸ Posudek je určen pro nezávislé, odborné posouzení rozsahu vzniklých škod.

4.1.2.1.1 Příklady týkající se škod vzniklých v důsledku živelné pohromy

Příklad č. 9

Společnost s. r. o. (neplátce DPH) má v obchodním majetku zařazen sklad, ve kterém má uloženy zásoby v hodnotě 190 000,- Kč. Zároveň společnost vlastní i automobil. Jeho daňová zůstatková cena je ve výši 112 000,- Kč. Při povodních byly zásoby i automobil zničeny. Společnost byla pro takové škodní události pojištěna. Podle posudku pojišťovny byla vzniklá škoda odhadnuta ve výši 310 000,- Kč.

Postup:

Jelikož se jedná o škodu podle § 24 odst. 2 písm. l) ZDP, lze uznat do daňových nákladů hodnotu zásob i zůstatkovou cenu automobilu v plné výši. Náhradu od pojišťovny zahrne do zdanitelných výnosů. Náklady spojené s odstraněním škod, úklidem, vysoušením skladu, opravou jsou daňově uznatelnými náklady.

²⁸ § 24 odst. 10 ZDP

Společnost také může zásoby fyzicky dohledat. Tyto zásoby už není možné uvést zpět do oběhu. Jestliže společnost provede u těchto zásob likvidaci, která bude prokazatelná na základě protokolu, jež bude mít předepsané náležitosti, lze výdaje na likvidaci uznat jako daňové.

Příklad č. 10

Podnikatel (neplátce DPH), který realizuje výrobu nábytku, utrpěl škodu na materiálu potřebném k výrobě. Materiál byl uložen ve skladu podnikatele, kde došlo k požáru vlivem úderu blesku. Podnikatel byl pro případ této škodní události pojištěn.

Postup:

Jedná se o škodu způsobenou živelnou pohromou, proto ji může podnikatel zahrnout do daňových nákladů v plné výši. Podle zákona pojišťovna doložila posudkem výši škody. Na základě pojištění obdrží podnikatel náhradu škody, kterou zahrne do zdanitelných výnosů. Případné náklady na opravu skladu budou uznány jako daňové.

4.1.2.2 Škody způsobené neznámým pachatelem

Zákon o daních z příjmů uvádí, že škody způsobené podle potvrzení policie neznámým pachatelem jsou daňově uznatelné v plné výši. Avšak více se jejich problematikou nezabývá. Konkrétní formu, jakou má potvrzení od policie obsahovat, také zákon nevymezuje. V protokolu musí být uvedeno, že došlo ke škodě na majetku daňového subjektu a pachatel nebyl zjištěn, je neznámý. Tímto potvrzením poplatník prokazuje jeho nárok na zahrnutí škody do daňově uznatelných nákladů. Ze zákona vyplývá, že dané potvrzení nemusí vystavit pouze Policie ČR, ale i policie jiného státu, vznikla-li škoda způsobená neznámým pachatelem v daném státu. Dále zákon nestanovuje, který orgán policie dané potvrzení musí vydat. Poškozený by měl obdržet toto písemné potvrzení nejpozději do podání daňového přiznání k dani z příjmů za zdaňovací období, ve kterém došlo ke škodě.

Poplatník se může dostat i do situace, kdy k datu podání daňového přiznání nebudu mít k dispozici oficiální potvrzení od policie o dané škodě vzniklé v minulém zdaňovacím období. Poté může zvolit jednu z možností:

- „buď to riskne a bude předpokládat, že dříve či později bude mít potvrzení o neznámém pachateli, pročez uplatní vzniklou škodu jako daňový náklad uplynulého zdaňovacího období,

- když se poplatník v odhadu splete a policie pachatele vypátrá – že nemajetného nebo neznámého pobytu – bude muset podat dodatečné daňové přiznání na vyšší daňovou povinnost;
- nebo bude opatrný a posoudí škodu jako daňově neúčinnou (není-li zde jiný daňově uznatelný titul),
 - když bude pachatel neznámý – bude moci podat dodatečné přiznání za rok vzniku škody na nižší daň.²⁹

Krátce se také zmíním o škodě způsobené pachatelem, který je známý. V případě této situace nemá poškozený subjekt nárok uplatnit škodu jako daňovou. Nejedná se o škodu způsobenou podle potvrzení policie neznámým pachatelem. Poškozený ovšem může vymáhat náhradu škody od známého pachatele. Pokud by v budoucnu došlo k přijetí náhrady, souvisela by s nedaňovými náklady v minulých letech. Pravděpodobnost přijetí náhrady škody je jen velmi malá. Pachateli jsou většinou osoby vedené na úřadu práce, se sociální podporou nebo zmizí v zahraničí.

4.1.2.2.1 Příklady týkající škod způsobených neznámým pachatelem

Příklad č. 11

Podnikateli (neplátce DPH) byl ukraden počítač, který byl zařazen v obchodním majetku. Zůstatková cena počítače byla 11 000,- Kč. Dostal potvrzení od policie, že škodu způsobil neznámý pachatel. Podnikatel měl počítač pojištěný.

Řešení:

Zůstatková cena počítače ve výši 11 000,- Kč bude daňovým nákladem i v případě, že by počítač nebyl pojištěn. Náhrada od pojišťovny bude zdanitelným výnosem.

Příklad č. 12

U podnikatele (neplátce DPH) provozujícího penzion došlo k vloupání. Byla odcizena tržba v hodnotě 64 000,- Kč. Podnikatel přivolal Policii ČR, která provedla šetření a sepsala zápis o škodě. Podnikatel není proti této události pojištěn. Od Policie ČR dostal potvrzení o tom, že pachatel nebyl dopaden, je tedy neznámý.

²⁹ DĚRGEL, M. Škody v daních a účetnictví. *Účetnictví v praxi*, 2010, roč. XIV, č. 1, s. 40. ISSN 1211-7307.

Postup:

Podnikatel škodu v hodnotě 64 000,- Kč může zahrnout do daňově uznatelných nákladů, neboť se jedná o škodu podle § 24 odst. 2 písm. l) ZDP.

Příklad č. 13

Společnost s. r. o. (neplátce DPH) v roce 2008 koupila osobní automobil. Jeho pořizovací cena byla 420 000,- Kč. Automobil byl ihned zařazen do obchodního majetku společnosti. V lednu 2010 došlo k odcizení tohoto automobilu. Krádež byla ihned společností nahlášena Policii ČR. Po určité době obdržela od policie potvrzení o neznámém pachateli, neboť se ho nepodařilo dopadnout. Společnost měla pro případ krádeže osobní automobil pojištěný. Pojišťovna jí vyplatila pojistné plnění ve výši 350 000,- Kč.

Postup:

V roce 2010, kdy byl automobil odcizen, uplatnila společnost při zrychleném odpisování poloviční odpis ve výši 50 400,- Kč z hodnoty ročního odpisu 100 800,- Kč. Automobil patří do 2. odpisové skupiny (koeficient v 1. roce odpisování = 5, v dalších letech = 6). Také si do nákladů daňových uplatnil zůstatkovou cenu zcizeného automobilu podle § 24 odst. 2 písm. l) ve výši 151 200,- Kč. Přijatou náhradu od pojišťovny v hodnotě 350 000,- Kč zahrne do daňových výnosů.

Může nastat situace, že policie odcizený automobil najde a vrátí ho původnímu majiteli. Ten ho zařadí zpět do obchodního majetku, pokud je ovšem vrácen bez poškození (jinak by před vložením proběhla oprava).

Postup:

Majitel znovu zařadí automobil do obchodního majetku ve výši jeho zůstatkové ceny, ze které bude dále pokračovat v odpisování. Zůstatkovou cenu, kterou v minulosti uplatnil jako daňovou, musí nyní o její výši zvýšit základ daně. Obdrženou přijatou náhradu by měl majitel vrátit pojišťovně, vrácená náhrada bude pro majitele představovat daňový náklad.

Příklad č. 14

Společnost s. r. o. (plátce DPH) se zabývá prodejem textilního zboží. Toto zboží má uloženo ve skladu, který je v jejím obchodním majetku. V září 2009 došlo v tomto skladu k požáru. Škoda vznikla jak na zboží, tak na budově skladu. Přivolaná policie provedla

šetření, na jehož základě vyhotovila potvrzení, že požár byl způsoben zaviněním jiné osoby, kterou se nepodařilo vypátrat. Pachatel je tedy neznámý. Sklad neutrpěl vážné škody díky včasnému zásahu, proto se společnost rozhodla jej opravit. Společnost byla pro případ této škodní události pojištěna.

Postup:

Z pohledu DPH nevznikla společnosti povinnost priznat daň ze vzniklé škody na zboží, nejedná se o dodání zboží ve smyslu zákona o DPH. Nárok na odpočet daně, který společnost uplatnila při pořízení tohoto zboží, plátcí zůstává. Více se problematikou DPH zabývám v kapitole 4.2 DPH u mank a škod.

Protože požár způsobil neznámý pachatel, jedná se o škodu podle § 24 odst. 2 písm. l) ZDP. Společnost může škodu zahrnout do daňových nákladů v plné výši. Do daňových nákladů také uplatňuje hodnotu oprav provedených na budově skladu.

V případě, že by byl pachatel znám (jednalo by se o osobu sociálně slabší, od níž by společnost nemohla očekávat náhradu škodu), může společnost do daňových nákladů uplatnit pouze škodu do výše náhrady od pojišťovny.

4.2 DPH u mank a škod

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty ve znění pozdějších předpisů upravuje daň z přidané hodnoty. DPH je daní nepřímou. Daň se uplatňuje na zboží, nemovitosti a služby za podmínek stanovených tímto zákonem. Plátcí daně mají dle zákona o DPH povinnost zatěžovat prodeje DPH. Plátcí daně jsou podnikatelé, kteří jsou registrováni u finančního úřadu. Jde o právnické i fyzické osoby provádějící zdanitelná plnění.

Zákon o dani z přidané hodnoty nijak nedefinuje pojem manko a škodu ani neřeší postup v případě, že by k nim u plátce došlo. Přírozené úbytky zákon o DPH chápe jako použití uskutečněné v souvislosti s ekonomickou činností plátce. DPH na výstupu se neodvádí.

Zákon o DPH v § 13 vymezuje, co se považuje za dodání zboží pro účely DPH. Pokud plátcí chybí majetek z důvodu odcizení nebo jiných okolností (povodně, nesprávný výrobní postup), nemůže daný majetek považovat za dodání zboží určený v tomto zákoně. „Plátce musí být však schopen v případě chybějícího majetku, při jehož pořízení byl plně nebo částečně uplatněn nárok na odpočet daně, předložit důkazní prostředky prokazující, že

v daném případě vznikla plátcí škoda na majetku.³⁰ Správce daně tyto důkazní prostředky v daňovém řízení posoudí. Pokud by plátce nezajistil důkazní prostředky, nebo by nebyly správcem vyhodnoceny jako důkazní k prokázání škody, může správce vyhodnotit, že se v daném případě jedná o dodání zboží ve smyslu zákona o DPH. Poté je plátce povinen vyhotovit daňový doklad a to doklad o použití podle zákona o DPH. Naopak jestliže plátce prokáže u zjištěného manka, že se nejedná o dodání zboží ve smyslu zákona o DPH, nedojde ke zdanění tohoto manka. Náhrada škody za vzniklé manko či škodu nesplňuje definice předmětu DPH, tedy nebude jemu podléhat. Jde o tzv. finanční plnění.

Škodu na majetku nemůže plátce předvídat. Při pořízení majetku, zboží uplatní plátce nárok na odpočet DPH na vstupu. Vzniklá škoda (manko) nebude mít vliv na tento odpočet daně, jestliže plátce prokáže vznik škody na jeho majetku, ale i tehdy, kdy bude dané manko určeno jako dodání zboží ve smyslu zákona o DPH.

4.2.1 Příklady týkající se DPH u manka a škod

Příklad č. 15

Obchodní společnost plátce daně má sortiment zaměřený na sportovní vybavení. Má síť obchodních prodejen po celé České republice. U nákupu zboží určeného k dalšímu prodeji v tuzemsku uplatňuje plátce plný nárok na odpočet daně. V měsíci dubnu 2009 byla jedna z prodejen vyloupena. Celková hodnota odcizeného zboží byla ve výši 95 000,- Kč bez DPH. Policie vedla šetření ve věci vloupání, na jehož základě sepsala protokol a určila, že se jedná o škodu způsobenou neznámým pachatelem.

Postup – z pohledu zákona o DPH:

Obchodní společnost nemá povinnost přiznat daň na výstupu z chybějícího zboží v důsledku vloupání, neboť podle zákona o DPH se nejedná o dodání zboží. Plátce má důkazní prostředky prokazující, že mu vznikla škoda. Nárok na odpočet daně uplatněný při pořízení zboží plátcí zůstává.

³⁰ FITŘÍKOVÁ, D.; PROCHÁZKOVÁ, D. Chybějící majetek plátce z účetního a daňového pohledu. *Účetnictví v praxi*, 2009, roč. XIII, č. 12, s. 44. ISSN 1211-7307.

Příklad č. 16

Obchodní společnost plátce daně má sortiment zaměřený na stavební materiály. Na základě inventarizace, kterou plátce provedl ke konci roku, bylo zjištěno, že chybí různé druhy zboží. Toto zboží bylo uloženo ve stejném skladu, kde měl hmotnou odpovědnost skladník. U nákupu tohoto zboží určeného k dalšímu prodeji uplatnil plátce plný nárok na odpočet. Celková pořizovací hodnota chybějícího zboží byla 68 000,- Kč.

Plátce požaduje po skladníkovi na základě hmotné odpovědnosti náhradu škody. Správce daně v daňovém řízení určí chybějící zboží jako dodání zboží, které je předmětem daně. Dodatečně vyměří daň na výstupu a také stanoví i s tím související sankce.

Postup – z pohledu zákona o DPH:

Plátce daně neprokázal správci daně v daňovém řízení, že u chybějícího zboží se nejedná o dodání zboží podle zákona o DPH. Správce mu dodatečně vyměřil daň ve výši 13 600,- Kč ze základu daně 68 000,- Kč.

Může nastat i situace, kdy plátce daně se rozhodne, že náhradu škody od zaměstnance navýší o příslušnou DPH. Např. kdy k manku dochází opakovaně nebo kvůli dodatečnému vyměření daně. Plátce na základě svého rozhodnutí uzná, že se jedná o dodání zboží ve smyslu zákona o DPH. DPH na výstupu bude rovněž ve výši 13 600,- Kč. Náhrada od zaměstnance bude činit 81 600,- Kč.

5 Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo charakterizovat manka a škody, definici základních pojmů. Tyto manka a škody jsem řešila také z pohledu účetnictví a daní.

K poslednímu dni účetního období má účetní jednotka povinnost sestavit účetní závěrku. Před vlastním sestavením účetní závěrky se provádějí přípravné práce. K zásadním patří inventarizace, kdy dochází k porovnání skutečného stavu majetku a závazků s účetním stavem. Účetní jednotka si sama určí předmět inventarizace a vymezí jej v interní směrnici. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví však neukládá účetním jednotkám povinnost vypracování interní směrnice.

V rámci inventarizace tedy mohou vzniknout inventarizační rozdíly – manko (skutečný stav je nižší než stav v účetnictví) a přebytek (skutečný stav je vyšší než stav v účetnictví). Podnikatelské subjekty mohou snižovat dopad ze vzniklého manka sepsáním dohod o odpovědnosti se svými zaměstnanci. Dohoda se týká pouze vyúčtovatelných hodnot. Neprokáže-li zaměstnanec nezavinění, má podnikatelský subjekt nárok požadovat po zaměstnanci náhradu. Zánik dohody nastává ukončením pracovního poměru nebo odstoupením.

Při skladování, výrobě a odbytu některých zásob dochází díky jejich vlastnostem k nepozorovatelnému a nezjištěnému úbytku. Jde o přirozené úbytky zásob, pro které si podnikatelské subjekty stanovují normu úbytků. Tato norma by se měla každé účetní období aktualizovat. Přesné vymezení přirozených úbytků je v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Pro účetní jednotku je vhodné, aby měla normu úbytků vymezenou v interních předpisech.

Škodu lze chápat jako majetkovou újmu, která vznikla na majetku nebo zdraví poškozeného. Se škodou je vždy spojena určitá odpovědnost. Odpovědnost může nést zaměstnanec, zaměstnavatel nebo i třetí osoba. Odpovědnost zaměstnance a zaměstnavatele je upravena zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Ten upravuje různé druhy odpovědností. Pro zaměstnance je to obecná odpovědnost, odpovědnost za schodek, za ztrátu svěřených předmětů, za nesplnění povinnosti k odvrácení škody. U zaměstnavatele jde o obecnou odpovědnost, odpovědnost za škodu na odložených věcech, za pracovní úrazy a nemoci z povolání, odpovědnost při odvrácení škody. Škody způsobené účetní jednotce třetí osobou jsou upraveny zákonem č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. U všech typů odpovědnosti může poškozená strana žádat náhradu škody.

Proti případným škodám se mohou zaměstnanci i zaměstnavatelé chránit pojištěním. Pojištění rozlišujeme smluvní a zákonné. Podnikatelé si uvědomují riziko případných škod. Proto si nechávají pojistit svůj majetek nad rámec zákonných povinností. Ze zákona jsou povinni nechat se pojistit proti škodě způsobené provozem motorových vozidel a odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání.

Ve 3. kapitole jsem se zabývala vymezením manka a škod z pohledu účetnictví. Manka a škody představují úbytek na majetku. Jejich účtování je upraveno ČÚS č. 19 Náklady a výnosy. Při účtování je potřeba vědět jakého majetku se manka a škody týkají, jaká je jejich hodnota, co je jejich příčinou a zda má účetní jednotka nárok na náhradu škody nebo manka.

Manko představuje náklad, který se účtuje v účtové skupině 54 – Jiné provozní náklady a 56 – Finanční náklady. Na účet 549 – Manka a škody z provozní činnosti se zachycují manka a škody na dlouhodobém majetku a manka nad normu přirozených úbytků. Protiúctem je příslušný majetkový účet. K zachycení přirozených úbytků zásob slouží účty 501 – Spotřeba materiálu nebo 504 – Prodané zboží. Manko nebo-li schodek u pokladní hotovosti a cenin se projeví na účtu 569 – Manka a škody na finančním majetku.

Dle účetnictví se škodou rozumí fyzické znehodnocení, které je neopravitelné. Škoda se zachycuje na účtu 549 – Manka a škody z provozní činnosti. Na účtu 582 – Škody se účtují škody vzniklé živelnou pohromou.

S mankem a škodou je také spojena jejich náhrada. Jsou-li manka a škody způsobeny zaměstnanci pak náhrada manka a škody je zachycena na účtu 335 – Pohledávky za zaměstnance. Je-li účetní jednotka pojištěna, účtuje se náhrada škody na účtu 378 – Jiné pohledávky.

Z pohledu ZDP představuje škoda fyzické znehodnocení majetku ve vlastnictví poplatníka. Rozdíl mezi daňovou a účetní škodou spočívá ve vyřazení majetku. V případě daňové škody musí vždy dojít k vyřazení majetku, u účetní škody to není výslovně uvedeno. Daňovou škodou se podle ZDP rozumí živelná pohroma, škoda způsobená podle potvrzení policie neznámým pachatelem nebo zvýšené výdaje v důsledku opatření stanovených zvláštními předpisy.

Události, které představují živelnou pohromu, jsou uvedeny v § 24 odst. 10 ZDP. Škody způsobené živelnou pohromou musí být vždy doloženy posudkem pojišťovny (je-li poplatník pojištěn) nebo posudkem soudního znalce. Škody způsobené podle potvrzení policie neznámým pachatelem jsou dle ZDP daňově uznatelné v plné výši. Dále zákon tuto problematiku neřeší. V případě, že policie pachatele vypátrá, nemá poškozený subjekt nárok uplatnit si škodu jako daňovou. Může však vymáhat náhradu škody od známého pachatele.

Zákon o DPH manka a škody nedefinuje. Upravuje problematiku mank a škod v případě, že pořízení majetku představuje dodání zboží pro účely DPH a byl uplatněn plný nebo částečný nárok na odpočet daně. Pokud plátcí chybí majetek z důvodu odcizení nebo jiných okolností musí prokázat správci daně, že mu vznikla škoda na daném majetku. Uzná-li správce daně, že se nejedná o dodání zboží ve smyslu zákona o DPH, nedojde u vzniklého manka nebo škody ke zdanění.

Bakalářská práce poskytuje základní informace o mankách a škodách. Tuto práci bych doporučila zejména studentům popř. účetní veřejnosti, kterou by daná problematika zajímala.

Seznam použité literatury

Literatura:

KOLEKTIV AUTORŮ. Abeceda mzdové účetní 2010. 20. vyd. Olomouc: ANAG 2010. 512 s. ISBN 978-80-7263-574-0.

KOLEKTIV AUTORŮ. Abeceda účetnictví pro podnikatele 2009. 7. vyd. Olomouc ANAG 2009. 455 s. ISBN 978-80-7263-522-1.

POKORNÝ, M.; HOCHMAN, J. Odpovědnost za škodu v právu občanském a pracovním. 3. vyd. Praha: Linde Praha, 2008. s. 319. ISBN 978-80-7201-722-5.

SCHIFFER, V. Inventarizace majetku a závazků v praxi podnikatelů. 1. vyd. Praha: BOVA POLYGON, 2005. 336 s. ISBN 80-7273-117-3.

Časopisy:

BURDA, Z. Manka a škody z pohledu DPH. *DPH aktuálně*. 2009, č. 5, s. 8. ISSN 1214-7540.

DANDOVÁ, E. Dohody o odpovědnosti. *Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále*. 2008, roč. III, č. 4, s. 92. ISSN 1214-522X.

DĚRGEL, M. Škody v daních a účetnictví. *Účetnictví v praxi*. 2009, roč. XIII, č. 12, s. 44. ISSN 1211-7307.

DĚRGEL, M. Škody v daních a účetnictví. *Účetnictví v praxi*. 2010, roč. XIV, č. 1, s. 40. ISSN 1211-7307.

FITŘÍKOVÁ, D.; PROCHÁZKOVÁ, D. Chybějící majetek plátce z účetního a daňového pohledu. *Účetnictví v praxi*, 2009, roč. XIII, č. 12, s. 44. ISSN 1211-7307.

JOUZA, L. Odpovědnost zaměstnavatele za škodu. *Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále*. duben 2010, roč. XI, č. 3, s. ???. ISSN 1214-522X.

JOUZA, L. Škoda způsobená zaměstnavateli – náhrada. *Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále*. duben 2009, roč. X, č. 4, s. 88. ISSN 1214-522X.

SCHIFFER, V. Audit přirozených úbytků zásob. *Auditor*. 2008, roč. XV, č. 7, s. 28. ISSN 1210-9096.

Zákony:

Vyhláška 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Internetové odkazy:

www.kooperativa.cz

www.ahrcr.cz

Seznam zkratek

a. s. – akciová společnost

apod. – a podobně

atd. – a tak dále

č. – číslo

ČÚS – české účetní standardy

D – Dal

DHM – dlouhodobý hmotný majetek

DPH – daň z přidané hodnoty

ks – kus

MD – Má Dáti

MF – Ministerstvo financí

např. – například

Obč.Z – občanský zákoník

odst. – odstavec

Obch.Z – obchodní zákoník

písm. – písmeno

popř. – popřípadě

příp. – případně

roč. – ročník

SMV – samostatné movité věci

Tab. – tabulka

tj. – to jest

tzn. – to znamená

ZDP – zákon o daních z příjmů

ZoÚ – zákon o účetnictví

ZP – zákoník práce

Seznam tabulek

Tab. 3.1.1 Podíl skupiny na obratu

Tab. 3.1.2 Hodnoty norem nezaviněných ztrát

Tab. 3.1.3 Celková norma nezaviněných ztrát

Prohlášení o využití výsledků diplomové (bakalářské) práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou (bakalářskou) práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou (bakalářskou) práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová (bakalářská) práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové (bakalářské) práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové (bakalářské) práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou (bakalářskou) práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne

.....
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

.....

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dohoda o hmotné odpovědnosti

Příloha č. 2 – Přihláška k pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za pracovní úrazy a nemoci z povolání